

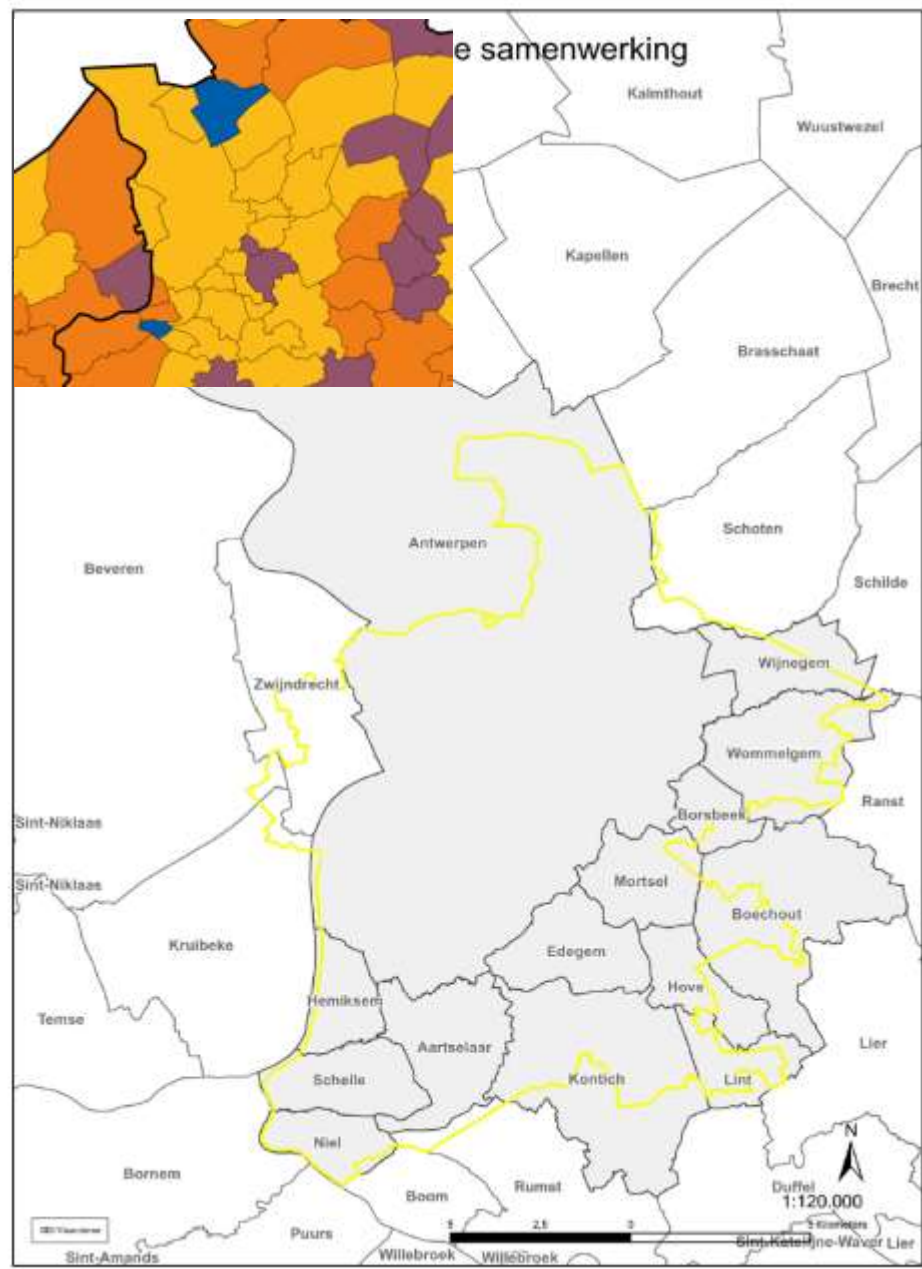
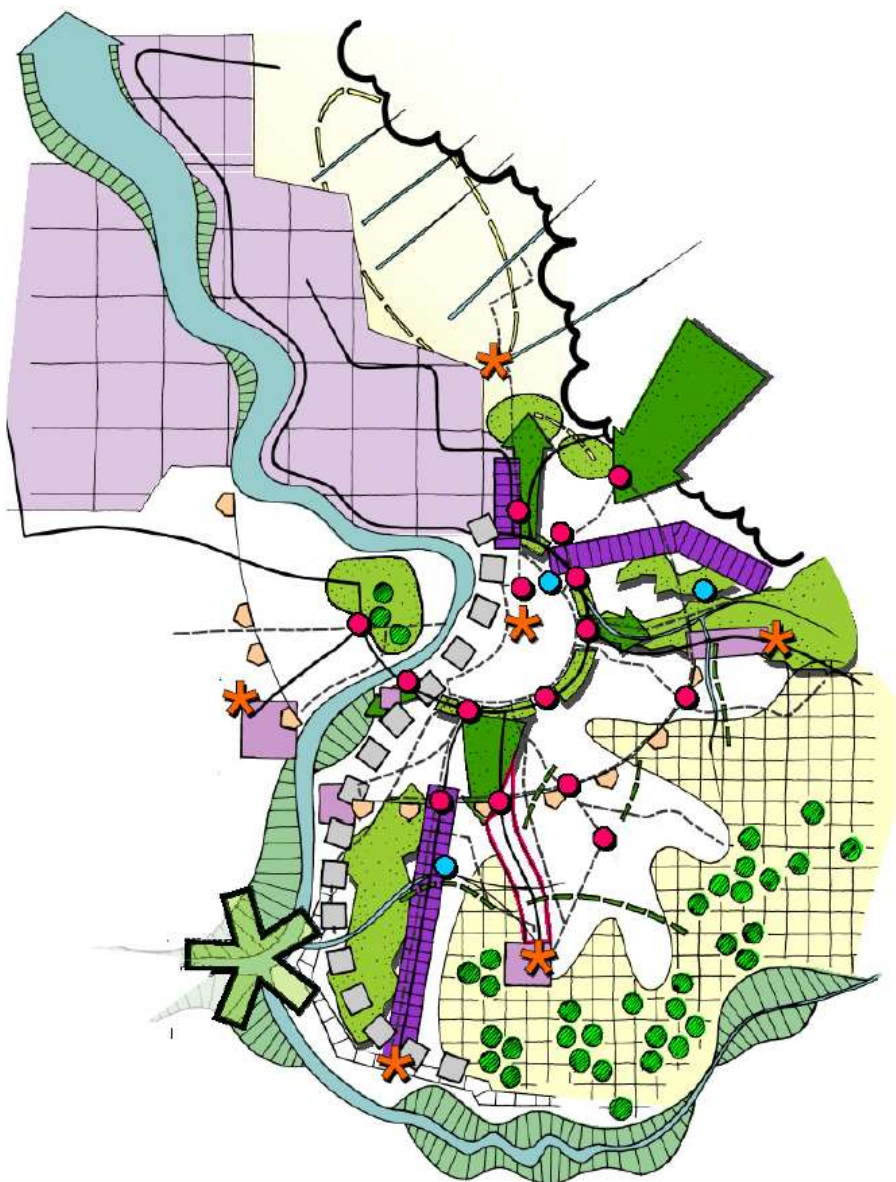
50 tinten grijs in de Stadsregionale samenwerking Antwerpen

Prof. Tom Coppens
Uantwerpen
VRP Werelddag 2019



Kunnen inzichten uit de academische literatuur rond stadsregiovorming
opwinding veroorzaken?

Een stadsregionale benadering is noodzakelijk om tot een betere afstemming te komen tussen ruimtelijke uitdagingen en het mobiliteitsvraagstuk. De stadsregio is immers het schaalniveau waarbinnen het grootste deel van onze dagelijkse activiteiten zich vandaag afspelen “
(Manifest voor een betere samenhang tussen mobiliteit, stad en regio. VRP, 2015)



“Een fusie misschien, maar zeker niet bij Antwerpen”

08/09/2018 om 03:25 door barbara vandenbussche



Terwijl elders in het land enkele gemeenten vrijwillig fuseerden, bleef het in Antwerpen ijzingwekkend stil. De ene kijkt liever nog even de kat uit de boom, anderen tonen zich een koele minnaar of zeggen ronduit nee. “Er zijn minstens even efficiënte manieren om samen te werken, met behoud van autonomie.”



MEEST GELEZEN



Deze journalist ging vijf weken undercover bij Bol.com en kwam terug met een pak ranzige verhalen



Autokeuring wordt nog strenger: hier moet je zeer binnenkort allemaal op letten



Decentraal of centraal?

- Voorstanders van decentraal (Tiebout Hypothese)
 - Besturen kunnen beter inspelen op de wensen van de eigen kiezers
 - Decentrale beslissingen zorgen voor een betere allocatie
 - Door intergemeentelijke competitie (om inwoners en bedrijven) zullen de kwaliteit van de diensten steeds verbeteren
- Voorstanders van centraal
 - Coördinatieproblemen: diensten worden dysfunctioneel omdat ze niet zijn afgestemd (bv aansluitingen OV)
 - Externaliteitsproblemen: beslissingen van het ene bestuur hebben een negatief gevolg voor ander besturen (bv beslissing om bedrijventerrein op gemeentegrens te ontwikkelen, bouwen in overstromingsgebieden)
 - Schaalvoordelen: bepaalde diensten kunnen maar goed worden aangeboden indien er voldoende schaal is (bv diensten RO)
 - Uitputting van gemeenschappelijke hulpbronnen vanuit eigenbelang van de gemeente (bv gebruik van grondwater, aansnijden open ruimte)

Modaliteiten van intergemeentelijke samenwerking (Feiock 2007)

Encompassing Complex/ Collective Intermediate/ Multilateral Narrow Single Issue/ Bilateral	Multiplex Self-organizing Systems 7	Councils of Governments/ MPOs 8	Regional Authorities 9	Externally Impose Authority/ Annexation 12
	Working Groups 4	Partnerships/ Multilateral ILAs 5	Multi-Purpose Districts 6	Imposed or Managed Network 11
	Informal Networks 1	Service Contracts 2	Single Purpose Special Districts 3	Imposed District / Mandated Agreements 10
	Embeddedness	Contracts	Delegated Authority	Imposed Authority

Figure 1. Mechanisms for Integrating Institutional Collective Action Problems.

Voorwaarden voor vrijwillige samenwerking

$$\sum Ms > \sum Mu + \sum Ts$$

met

Ms: meerwaarden die men kan bekomen door samenwerking

Mu: meerwaarden die men kan bekomen zonder samenwerking

Ts : Transactiekosten

Transactiekosten

- Informatiekosten
- Onderhandelingskosten
- Handhavingskosten

Nemen toe bij stijgende samenwerkingsrisico's

- Complexiteit problematiek (coördinatie- risico- discussie rond meetbaarheid van beleid)
- Distributieve problemen (verdelingsrisico- bv discussie rond verevening in stadsregio)
- Tegengestelde belangen (blokkeringsrisico – bv discussie rond verdichting)

Nemen toe bij type samenwerking

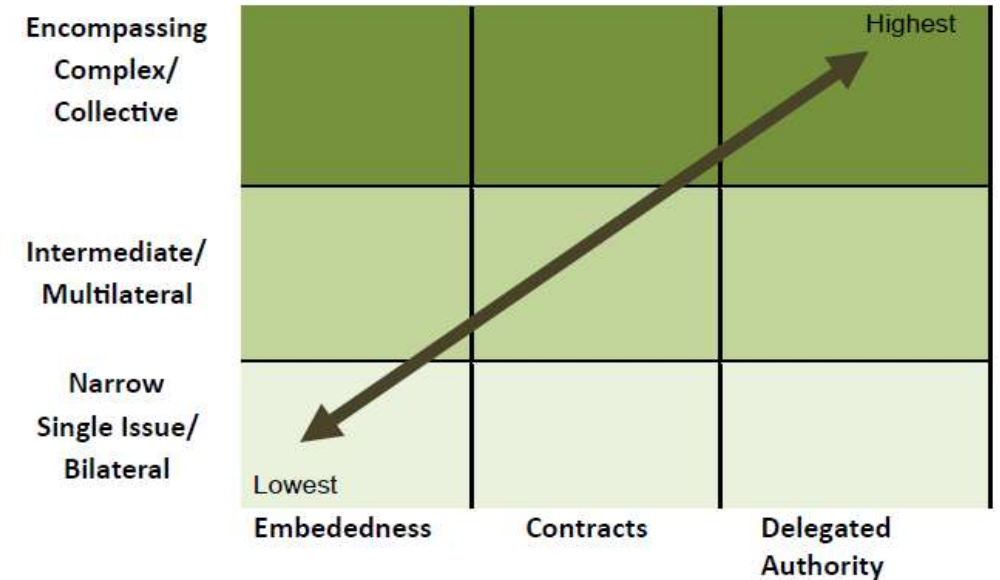


Figure 2. Integration Mechanisms and Transaction Costs.

Uitkomst is evenwicht tussen transactiekosten en netto meerwaarden

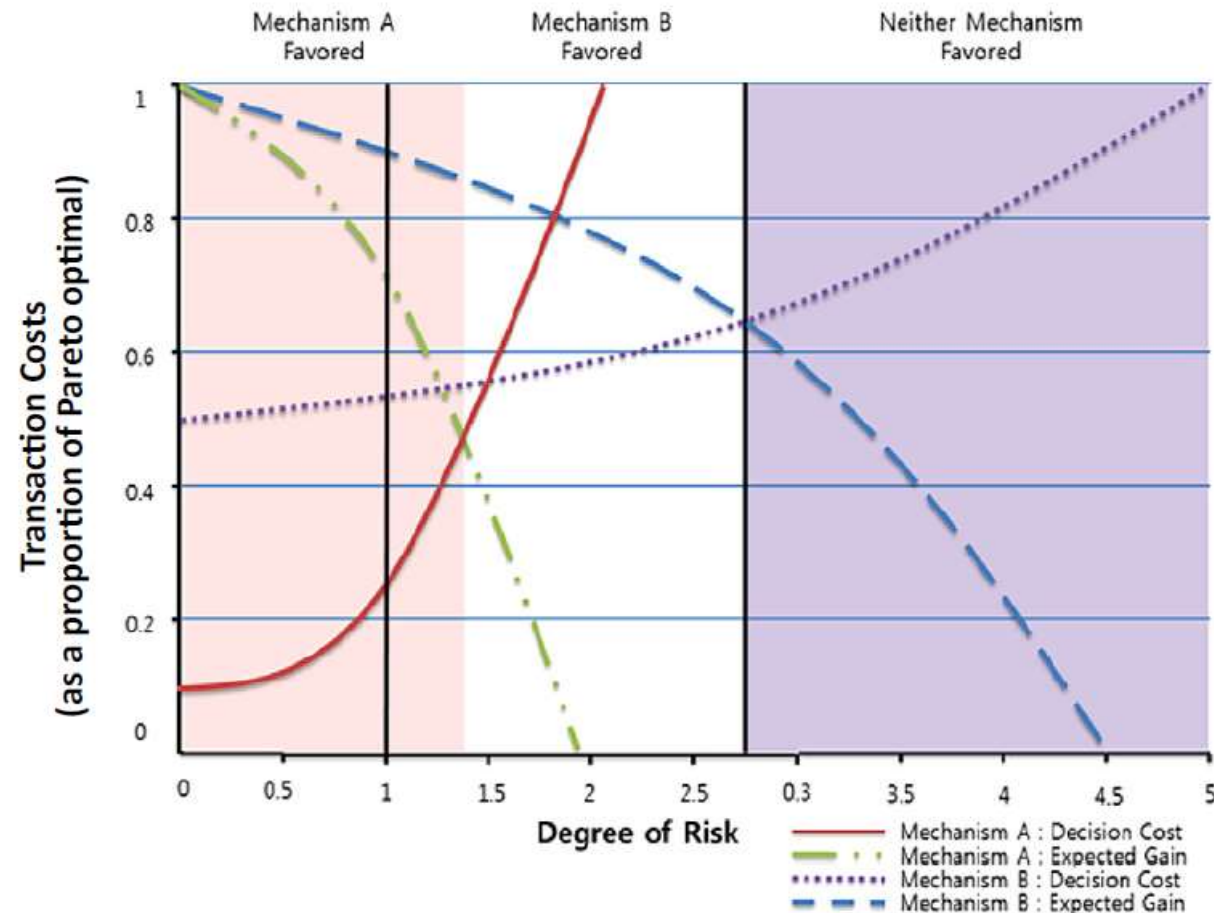
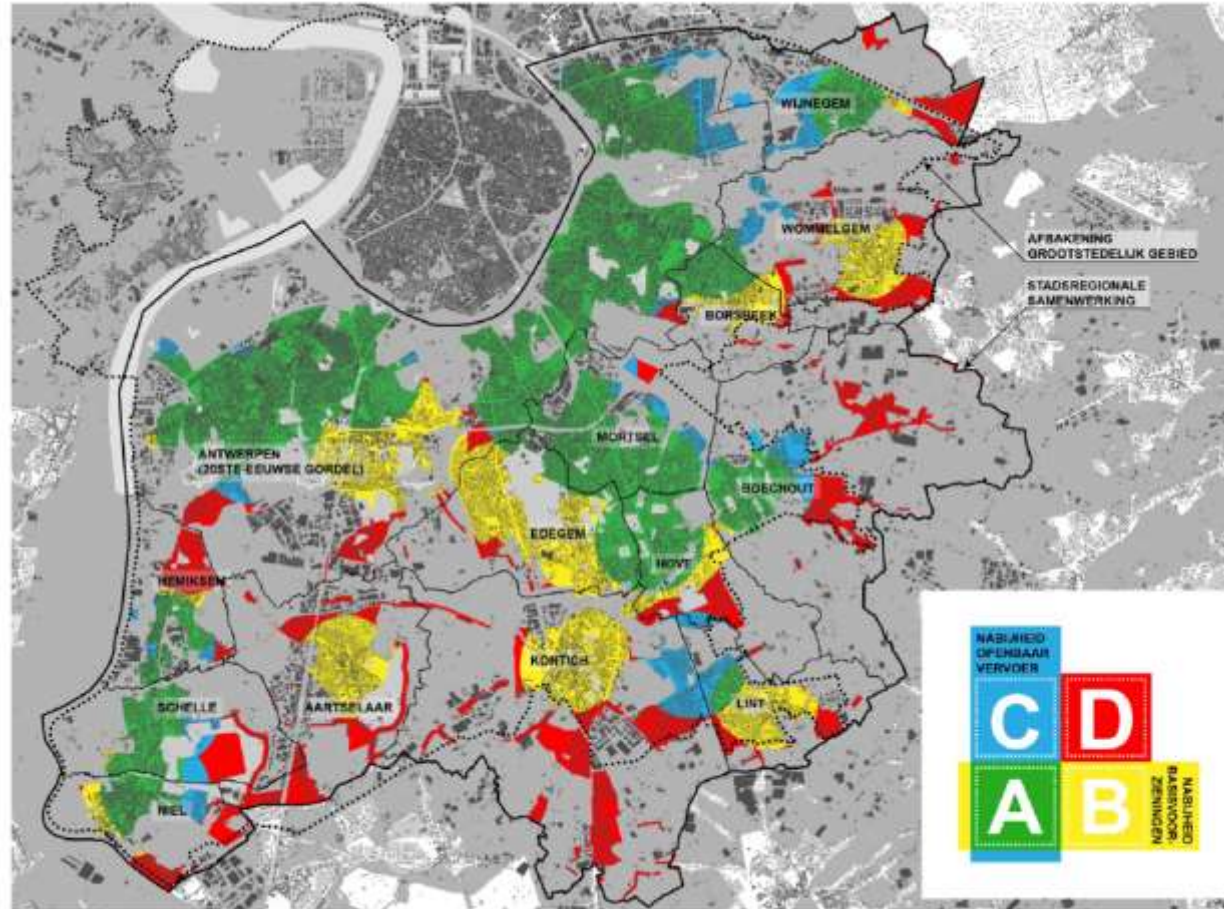


Figure 3. Mechanism Choice and Collaboration Risk.

Case stadsregionale samenwerking Antwerpen

- Huidige vorm: single issue embedded
- Samenwerking rond
 - Afstemmen kader stedenbouwkundige lasten
 - Woonondersteunende voorzieningen
 - Subsidies
 - Leerprojecten
 - Ondersteuning ontwerp onderzoek
 - Ontwerpstudio's
 - Analyse woon- en voorzieningenprofiel

Case Stadsregionale samenwerking Antwerpen



Uittreksel uit de kansenkaart

Case stadsregionale samenwerking Antwerpen

- Voorstellen situeren zich vooral rond coördinatieproblematiek/delen van informatie -> beperkt risico
- Stap naar meer bindende samenwerkingsverbanden ivm RO ligt veel moeilijker
 - Mogelijke voordelen
 - Coördinatie (bv rond voorzieningen)
 - Efficiëntiewinsten in de ruimtelijke structuur (TOD)
 - Internaliseren van externaliteiten
 - samenwerkingsrisico's
 - Coördinatie risico: beperkte capaciteit van randgemeenten juist ingezet?
 - Distributieve/blokkeringsrisico's: wie krijgt de baten van de groei? Wie vangt de lasten op van extra open ruimte?
 - Tegengestelde belangen: heterogene gebieden met verschillende kiezerspreferenties ivm woningen

Samenwerking in 50 tinten grijs

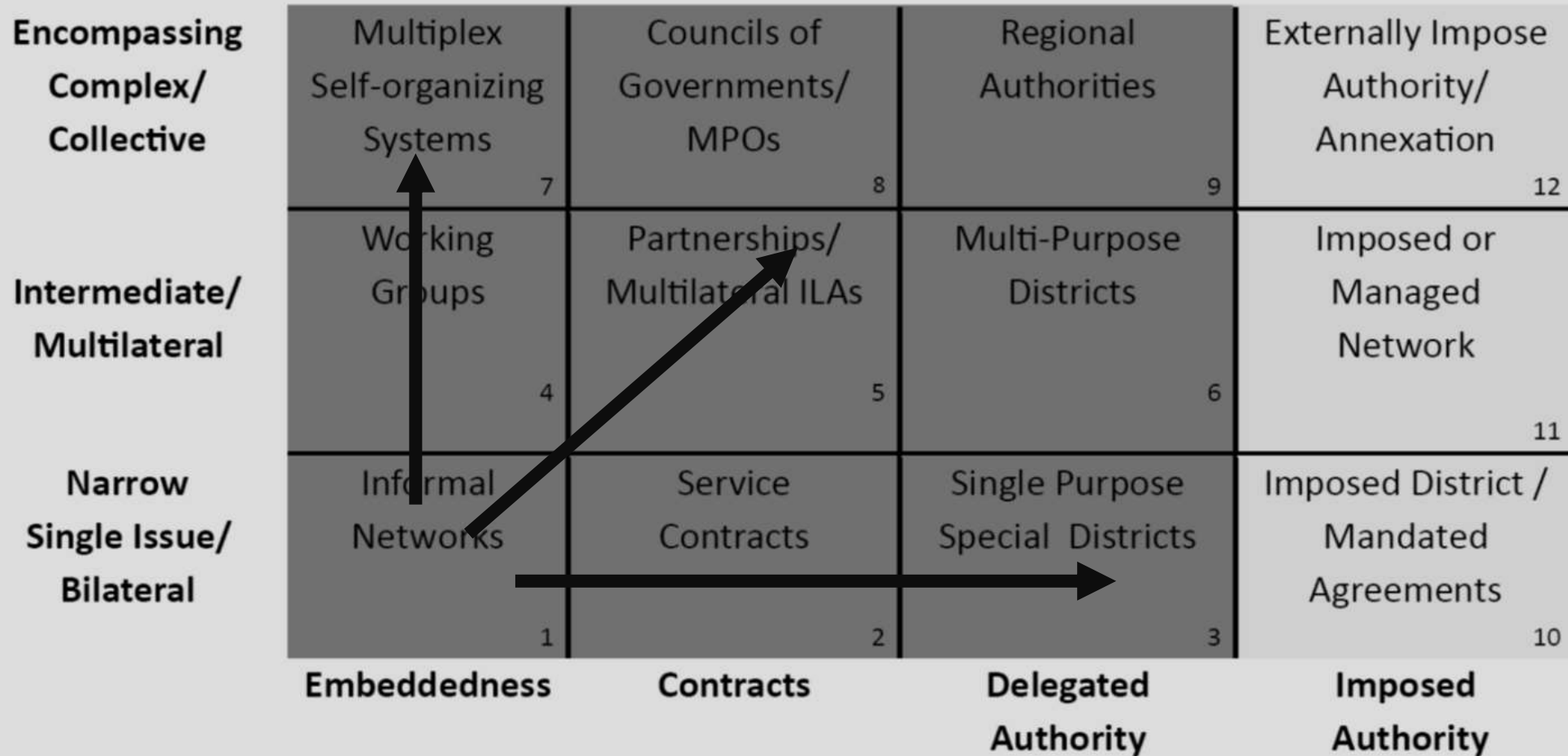


Figure 1. Mechanisms for Integrating Institutional Collective Action Problems.

Wat kunnen hogere overheden doen om (vrijwillige) samenwerking te stimuleren?

- Verhoog potentiële meerwaarde samenwerking
 - bv financiële incentives
 - Multilaterale samenwerking ipv Single issue -> geïntegreerde aanpak
- Verlaag meerwaarde unilaterale samenwerking
 - bv gebruik eigen instrumentarium beperken
 - Financiële disincentives
- Verlaag transactiekosten
 - Informatiekosten:
 - Analyse
 - Expliciteren van meerwaarden van samenwerking
 - Visievorming
 - Verderzetting subsidies
 - Distributierisico's:
 - Doorbreken dominantie van centrale gemeenten
 - bv mogelijkheden tot herverdeling gemeentefinanciering binnen stadsregionale samenwerking
 - Uitvoerings en- handavingsinstrumentarium: bv grensoverschrijdende RUP's